

המסלול מייצוב ופירוז רצועת עזה ללא שלטון חמאס ל- Statehood פלסטיני

אודי דקל | 15 בדצמבר, 2025 | גיליון 2072

מאמר זה מפרט 'מפת דרכים' משולבת - ביטחונית, מדינית, כלכלית וחברתית - לעיצוב מחדש של המציאות ברצועת עזה ובזירה הפלסטינית בכלל. נקודת המוצא היא הבנה כי חזרה למצב ששרר טרם אוקטובר 2023 אינה אפשרית, וכי יש צורך ברעיון מסדר חדש. הרעיון המוצג משלב: (1) מענה לאינטרסים הביטחוניים המהותיים של ישראל, הזוכים להבנה בינלאומית; (2) מענה מדורג לשאיפות להגדרה מדינית פלסטינית, שנתמכות על ידי הקהילה הבינלאומית והמערכת האזורית; (3) התבססות על מתווה 20 הנקודות של הנשיא טראמפ והחלטת מועצת הביטחון של האו"ם 2803; (4) תהליך מעבר ברצועת עזה (Gaza Transition) באמצעות גישת Disarmament Demobilization Deradicalization Reintegration - DDDR - כדרך לעיצוב ישות פלסטינית מפורזת, מתונה ומתפקדת, בהתאם לעקרונות 'רשות אחת, חוק אחד, נשק אחד'.

מתווה לבנייה מחדש של המערכת הפלסטינית

המתווה המוצג הוא תהליך ואינו "מהלך אחד" או "פתרון קסם". הוא נשען על עקרונות של "ביטחון תחילה" - פירוק יכולות טרור, ושיקום - פיזי, מוסדי וחברתי - שמותנה בפירוז ובמשילות פלסטינית אחראית, בעלת מונופול על הכוח, ברפורמה במוסדות הרשות הפלסטינית ובדחיקה שיטתית של ארגונים חמושים מהזירה וכן הטמעת תהליכי דה-רדיקליזציה. המתווה ייושם תחילה ברצועת עזה ובהמשך, בהינתן תוצאות חיוביות של התהליך, הוא יורחב גם לשטחי הרשות הפלסטינית ביהודה ושומרון.

עקרונות:

א. רצועת עזה מפורזת ונקייה מטרור, כאשר שיקומה מותנה בפירוז האזור ובפירוק הארגונים החמושים כולם.

ב. רצועת עזה תנוהל על ידי מנהלת מעבר טכנוקרטית (Gaza Administrative - GAC) במתואם עם הרשות הפלסטינית, כשלצידה כוח משטרה פלסטיני לרצועת עזה ללא חמאס, שיפעל בהכוונה, תמיכה ופיקוח של כוח ייצוב בינלאומי (International Stabilization Force - ISF).

- ג. הרשות הפלסטינית תיישם רפורמות מקיפות, שיאפשרו את חזרתה לשלטון ברצועת עזה. נדרשת משילות פלסטינית אפקטיבית ומתונה - מונופול הכוח בידי הרשות הפלסטינית בהתאם לחזון הנשיא עבאס - "ראשות אחת, חוק אחד, נשק אחד"; בלי מיליציות בעלות יכולות צבאיות.
- ד. פירוז פיננסי - מיסוד מערכת כספית דיגיטלית מפוקחת שתמנע זליגת כספים לחמאס ולארגוני לטרור.
- ה. תוצג מטריצה של תנאים, שמילויים יפתח "מסלול מדיני" ל-Statehood פלסטיני - מעמד של מדינה פלסטינית מפורזת עם ריבונות מוגבלת.

ארכיטקטורת מנגנונים לשליטה בתהליך

בעת הנוכחית מסתמנת ארכיטקטורה המורכבת ממספר מנגנונים שתכליתם לכוון את התהליך ולשלוט בו:

- א. **מועצת השלום - BoP**: בהשתתפות מנהיגים מהעולם (וכנראה) בראשות הנשיא טראמפ, מגדירה את המסגרת המדינית הכוללת, את שלבי היישום והקריטריונים למעבר בין השלבים; מנהלת את קרנות השיקום של רצועת עזה; מפקחת באמצעות מרכז התיאום האזרחי-צבאי CMCC - Civil-Military coordination Center על ועדה טכנוקרטית פלסטינית לשליטה ברצועת עזה, וכוח הייצוב הבינלאומי - ISF, ומדווחת למועצת הביטחון של האו"ם.
- ב. **מנהל טכנוקרטי פלסטיני לעזה - GAC - Gaza Affairs Council**: מנהל אזרחי טכנוקרטי א-פוליטי לשליטה אזרחית ברצועה לתקופת מעבר, מקושר לרשות הפלסטינית. המנהל יהיה אחראי לאספקת השירותים האזרחיים, ליישום הרכיבים האזרחיים של DDR, למהלכי התאוששות ושיקום ראשוניים ולהנחלת סדר ציבורי, וכן יפעיל את המשטרה הפלסטינית לרצועה.
- ג. **כוח ייצוב בינלאומי - ISF** - כוח זמני בינלאומי בהובלת ארצות הברית ובשיתוף מצרים ובשאיפה גם עם מדינות ערביות מובילות. הכוח אמור לאכוף, או לפחות לוודא, את פירוז הרצועה; לסייע למשטרה הפלסטינית בבניית כוחות ויכולות לביצוע משימות פירוק מנשק וסדר ציבורי; לבצע ביקורת ובידוק ביטחוני במעברי גבול למניעת הברחות אמצעי לחימה; לוודא ששטחים שמהם ייצאו כוחות צה"ל יישארו נקיים מחמאס ומטרור.
- ד. **מרכז התיאום האזרחי-צבאי - CMCC** - היחיד שכבר פעיל. המרכז מסונף לפיקוד המרכז של ארצות הברית (CENTCOM). משימתו היא פיקוח על הפסקת האש, ניטור הנעשה ברצועת עזה, תיאום הכנסת הסיוע ההומניטרי והתקדמות לפעולות השיקום הראשוני.
- ה. **הרשות הפלסטינית (רש"פ)** - כדי להשתלב כשחקן אפקטיבי בתהליך, עליה ליישם רפורמות שלטוניות, ביטחוניות, משפטיות וכלכליות, בהתאם להחלטת מועבי"ט 2803 מנובמבר 2025. היעד הוא שליטה אזרחית וביטחונית בלעדית של הרשות ברצועת עזה, על בסיס העיקרון שמוביל מחמוד עבאס, יו"ר הרשות הפלסטינית: "רשות אחת, חוק אחד, נשק אחד".

1. **קרן שיקום בינלאומית:** קרן נאמנות לשיקום עזה, הכפופה לבנק העולמי ו-BoP, עם מנגנוני שקיפות ופיקוח צמודים. מפקחת על מעבר לכלכלה דיגיטלית, ארנקים דיגיטליים, **stablecoin**, למניעתה של זליגת כספים לחמאס ולשאר גורמי טרור.

כדי שהיישום יהיה אפקטיבי יידרש סנכרון בין מספר צירי פעולה:

1. **ציר ביטחוני** - פירוק נשק; פירוק מיליציות; רישום ובקרה על נשקים; הקמת יחידות לפירוק תשתיות טרור, מנהרות ומכלולי ייצור, הרכבת ואחסנת אמצעי לחימה; חקיקה פלסטינית עם עונשים כבדים שיוטלו על מי שיחזיק נשק בלי רשות או יפגע במשילות של הוועדה הטכנוקרטית.
2. **ציר ממשלי** - בשלב ראשון באמצעות מנהל טכנוקרטים, ובהמשך העברת השליטה לרשות פלסטינית מתוקנת לאחר יישום רפורמות. קיום בחירות מקומיות ובהמשך בחירות לנשיאות ולמועצה המחוקקת של הרשות הפלסטינית.
3. **ציר כלכלי שיקומי-פיתוחי** - שיקום תשתיות חיוניות וסיוע חיוני לאוכלוסייה ברצועת עזה; פירוז פיננסי; פיתוח מגזר פרטי; כינון אזור סחר חופשי ותוכנית פיתוח כלכלית.
4. **ציר דה-רדיקליזציה וחוסן חברתי** - השקעה במערכת חינוך מתוקנת בדגש על ערכים של מתינות וסובלנות; רפורמה דתית - הפסקת ההסתה והתססה דתית; תמיכה בנפגעי טראומה; שילוב נשים וצעירים בשוק התעסוקה ובשירות השלטון האזרחי. ציר זה משלב "ארבעה אדנים" - דה-מיליטריזציה, דה-רדיקליזציה, דמוקרטיזציה, פיתוח כלכלי ואישי.
5. **ציר מדיני-אזורי** - אם תחול התקדמות ממשית ומוכחת בתהליך רב האתגרים - ייצוב ורגיעה ביטחונית, פירוז, משילות אפקטיבית של הרשות הפלסטינית, יתאפשרו הרחבת הצירים לשטח הרשות הפלסטינית ביהודה ושומרון, ובהמשך להשקת תהליך מדיני ל-Statehood פלסטיני במעורבות ארצות הברית, מדינות ערביות והאיחוד האירופי.

שלבי היישום

שלב I - ייצוב ביטחוני

הפסקת אש מלאה והחזרת החלל החטוף הישראלי האחרון משבי חמאס; התחייבות עקרונית של כל הצדדים לפירוז מלא של עזה; הקמת ה-BoP כגוף מעבר בינלאומי עם מנדט ברור לשיקום עזה ולליווי הרפורמות ברשות הפלסטינית, הקמת כוח הייצוב ISF, המשטרה הפלסטינית וממשל טכנוקרטי כבסיס לסיום המלחמה (ממוסגר בהחלטת 2803); מאמץ הומניטרי מוגבר וסיוע רחב להתאוששות האוכלוסייה ברצועה.

שלב II - התמקדות בפירוז והתאוששות

א. **ביטחוני:** הפעלת הרכיבים של DDR הממוקדים בפירוז - "נשק תמורת בונוס"; תוכנית buy - back - ממומנת על ידי קרן בינלאומית מנוהלת ע"י BoP, וכניסה לפעולה של המשטרה

הפלסטינית בסיוע ה-ISF; דגש על איסוף נשק כבד והתקפי, הריסת תשתית המנהרות ותשתיות ייצור ואחסנת אמצעי לחימה בשטח הרצועה.

- ב. **תשתיות:** שיקום תשתיות בסיס: מים, חשמל, ביוב, בתי חולים, בתי ספר זמניים.
- ג. **כלכלי:** הקמת קרן נאמנות לרצועת עזה בניהול הבנק העולמי ו-BoP כערוץ יחיד ומפוקח לכל כספי השיקום. מעבר הדרגתי לתשלומים דיגיטליים (סיוע, משכורות, שוברים) דרך ארנקים דיגיטליים מפוקחים, צמצום מזומן וניתוק מבנקים וחלפנים שבשליטת חמאס.
- ד. **חברתי-דה-רדיקליזציה:** מיסוד הטיפול בטרומה, במיוחד בילדים ונכים, כחלק מתפיסת השיקום; הקמת תשתיות לבתי ספר עם תוכניות לימוד לסובלנות ונגד רדיקליזציה.

שלב ו - המשך תהליך המעבר לפירוז, למשילות פלסטינית מתונה ואפקטיבית ולתחילת שיקום

- א. **ביטחוני:** מעבר מאיסוף נשק כבד לאיסוף נשק קל, פירוק שאריות הזרועות הצבאיות של חמאס, הג'האד האסלאמי ופלגים נוספים, שילוב מנגנון "מסירה מרצון + אכיפה ממוקדת" על ידי המשטרה הפלסטינית ו-ISF.
- ב. **שילוב מחדש (Reintegration):** "נשק תמורת עתיד" - חבילות תעסוקה לנוטשים את דרך הטרור, מוסרים נשק ומתחייבים לא לעסוק בטרור (שילוב בעבודות ציבוריות, שיקום, פינוי הריסות, בנייה); הכשרות מקצועיות, מסלולי חנינה מותנים באי-חזרה לפעילות אלימה.
- ג. **כלכלה ושיקום:** מעבר מהשרדות לצמיחה - התחלת תוכנית הפיתוח הכלכלי שתגובש ב-BoP. תכנון ותחילת יישום פרויקטים תשתיתיים גדולים (דיור, תחבורה, אנרגיה); הקמת אזור סחר חופשי/ אזור כלכלי מיוחד; הטמעת מודל פירוז פיננסי מלא - תשלומים דיגיטליים בלבד לפרויקטים של שיקום וניטור של כל דולר.
- ד. **דה-רדיקליזציה ודמוקרטיזציה:** מניעת הסתה והתססה ברשתות תקשורת ורשתות חברתיות; פיקוח על פעילות מסגדים והטפות; השתתפות האוכלוסייה בפעילות פוליטית; שילוב איחוד האמירויות בהטמעת תהליכי דה-רדיקליזציה בחברה הפלסטינית.
- ה. **מדיני:** עדכון עיתי של BoP למועצת הביטחון על התקדמות ברפורמות ובשיקום - כבסיס לשילוב הרשות הפלסטינית בניהול הרצועה ואף עידודה לביצוע המוטל עליה על ידי הבטחה להצטרפות ל"הסכמי אברהם".

שלב IV – מעבר מדורג לרשות פלסטינית מתוקנת ופתיחת המסלול המדיני

תנאי סף: השלמת חלק מרכזי של רפורמות ברשות הפלסטינית (שלטון חוק, שקיפות, ביטחון פנים, חקיקה ל"נשק אחד"); פירוק המיליציות והגופים החמושים שאינם המשטרה הפלסטינית; רפורמה במנגנוני הביטחון הפלסטיניים וצמצומם למנגנון מודיעיני ולמשטרה פלסטינית אפקטיבית באכיפת הפירוז וגם בהנחלת חוק וסדר.

- א. **מוסדי:** מנהל הטכנוקרטים - **GAC** - משתלב ברשות, שהופכת לריבון האזרחי הישיר ברצועת עזה. ה- **BoP** ממשיך לפקח על יישום הפירוז, ניהול ומימון תהליך השיקום.
- ב. **ביטחוני:** **ISF** מצמצם נוכחות, עובר בעיקר למשימת פיקוח ואימות, אך שומר על יכולת התערבות מהירה. צה"ל נסוג לפי אבני דרך מוסכמות, תוך שמירת פרימטר ביטחוני.
- ג. **כלכלי ושיקום:** מעבר משיקום בסיסי לפיתוח כלכלי - העצמת מגזר פרטי פלסטיני; חיבור לשווקים אזוריים; נמל אל-עריש בחצי-האי סיני משמש נתיב אספקה ישיר לרצועה; התאמתם של הסכמי כלכלה עם ישראל (תיקון הסכם פריז) להגדלת עצמאות כלכלית פלסטינית.
- ד. **מסלול מדיני:** מתוך למידה על התוצאות וההשלכות של יישום המתווה ברצועת עזה, בניית תוכנית ליישום המתווה בשטחי הרשות הפלסטינית ביהודה ושומרון, בהובלת ארצות הברית ובהשתתפות ישראל ומדינות ערב – ירדן, מצרים, ערב הסעודית ואיחוד האמירויות.

שלב V – התייצבות ארוכת טווח

- א. **ביטחון:** השלמת פירוז – אין ארגונים חמושים ברצועת עזה, נשק מצוי רק בידי כוחות המשטרה הפלסטינית, מתקיים מנגנון פיקוח ואימות אפקטיבי.
- ב. **תשתיות ושיקום מלא:** שיקום תשתיות "קשות" (דיוור, תחבורה, אנרגיה, מים) והשלמת מבני ציבור. עזה עוברת ממצב "סיוע" למצב "פיתוח מונע סכסוך": תעסוקה, יצוא, חדשנות.

ג. **דה-רדיקליזציה עמוקה:** הטמעת חברה אזרחית חזקה, טיפוח מנהיגות חלופית מתונה, טיהור מערכת החינוך ורפורמות במתוכנות ותכני ספרי הלימוד, יצירת לגיטימציה דתית נגד קיצוניות, פירוק מחנות הפליטים, דיאלוג אזרחי ישראלי-פלסטיני.

ד. **מסלול מדיני:** ארצות הברית פותחת רשמית דיאלוג מדיני ישראלי-פלסטיני על "אופק מדיני".

סיכום: הדרך ל- statehood פלסטיני

"מפת הדרכים" המתוארת במאמר זה כוללת שלבים ברורים – מייצוב ביטחוני ראשוני, דרך פירוז עמוק ושיתוף תשתיות, ועד לגיבוש ישות פלסטינית מתפקדת ומפורזת בריבונות מוגבלת. היא משרטטת מסלול מדורג – לא "מהלך אחד" לכל הדילמות והאתגרים הרלוונטיים למצב הנוכחי בזירה הישראלית-פלסטינית. בכל שלב יוגדרו יעדים, מנגנוני פיקוח ותנאי סף למעבר לשלב הבא, בהתאם להוכחת ביצוע – בלי קביעת לוח זמנים מראש.

יתר על כן, המתווה אינו מתחייב לתוצאה סופית נתונה מראש, אלא מייצר "מטריצת תנאים" שיכולה **לפרוץ את הדרך ל- Statehood פלסטיני**. התנאים: פירוק מלא של ארגוני הטרור והפליגים החמושים בזירה פלסטינית; מרבית הנשק הכבד הוצא מרצועת עזה ומרבית הנשק הקל נמצא בידי המשטרה הפלסטינית; משטרה פלסטינית מקצועית פועלת תחת שלטון אזרחי אפקטיבי עם מונופול על הכוח; רפורמות יושמו ברשות הפלסטינית: מתקיימת הפרדת רשויות ובכלל זאת – מערכת משפט עצמאית, חקיקה נגד מיליציות ונגד הסתה, בחירות חופשיות לנשיאות ולמועצה המחוקקת, שלטון אפקטיבי ויציב; מערכת פיננסית דיגיטלית שקופה, בלי זליגת כספים לטרור; צמיחה כלכלית בת קיימא; ירידה משמעותית בתלות בסיוע חוץ ובגביית מכסים על ידי ישראל; שמירה על זכויות אדם בסיסיות, חופש ביטוי וחברה אזרחית פעילה. מילוי התנאים יאפשר לארצות הברית להמליץ למועצת הביטחון להכיר בישות פלסטינית עצמאית בריבונות מוגבלת.

* * *

מומלץ לישראל להציג את המתווה המוצע תוך הפגנת נכונות ליישמו, בהינתן מילוי התנאים המחייבים את השלמתו והצלחתו. ייתכן שההליך יקרוס בשל תנאי היסוד, בעיקר המגבלות הקיימות בצד הפלסטיני וקשורות ביכולת מצומצמת לנטרל את כוח ההיזק של חמאס ולכונן מרחב פלסטיני מפורז מיכולות צבא וטרור, עם משילות יציבה, אפקטיבית ומתונה בהתאם לחזון 'רשות אחת, חוק אחד, נשק אחד'. אולם גם במקרה זה של קריסת ההליך, עצם הנחת המתווה על סדר היום תסייע לישראל לשקם את הלגיטימציה האזורית והבינלאומית שלה ועל בסיס זה לדרוש, בגיבוי ממשל טראמפ, את הרחבת והעמקת 'הסכמי אברהם' ושיתוף פעולה אזורי רב-תחומי.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט